

Laaroussa

Broer en zus Selma en Sofiane Ouissi, alias Muzaq, zijn sociaal en politiek betrokken kunstenaars. Drie jaar geleden startten zij een collectief project in het noordwesten van Tunesië. In een poging de regionale ontwikkeling vlak na de revolutie te stimuleren, stuitten zij op een bijzondere groep pottenbaksters.

TEKST Charlotte Schultz • FOTO'S Mongi Aouinet

Selma Ouissi verontschuldigt zich. Haar Engels is niet zo goed. Ze heeft vandaag wel wat meer ruimte in haar agenda. De choreografe zit samen met haar assistente aan de andere kant van de Skype-verbinding. Ze zijn op dit moment in hun geboorteland Tunesië en hebben twee dagen vrij. Morgen is het de Dag van de revolutie. Alsof ze dit al vele malen heeft gedaan, vertaalt de assistente voor het komende uur soepel onze woorden van het Engels naar het Frans en weer terug. Choreografen, dansers en filmmakers Selma (1975) en Sofiane (1972) Ouissi volgden in Tunesië hun dansopleiding aan het Conservatoire de Musique et de Danse de Tunis en aan het Centre National de la Danse. Ze worden beschouwd als enkele van de belangrijkste figuren van de hedendaagse dansscene in de Arabische wereld. Het duo werkte samen met gerenommeerde regisseurs en choreografen als Hichem Rostom (Tunesië), Martino Müller (Zwitserland) en Michèle Anne de Mey (België). En hun voorstellingen stonden geprogrammeerd in theaters en op festivals als Théâtre de la Ville de Paris, het Paleis voor Schone Kunsten in Brussel, Tanzquartier in Wenen, en Festival International de Carthage (Tunesië). Het

tweetal gaf bovendien vorm aan de drie edities van kunstbiënnale *Dream City* in Tunis en zette zich in voor de verspreiding van hedendaagse kunst in de openbare ruimte in Tunesië.

PLANNEN MET DE DAG Drie jaar na de revolutie is het nog steeds onrustig in Tunesië. 'Het land zit in een kritieke transitieperiode', vertelt Selma. 'Er is sprake van extremisme en politieke instabiliteit. 'Het beïnvloedt ons. Niet alleen onszelf als persoon, maar ook de culturele projecten in de openbare ruimte en het werk dat we maken. Je kunt niet vertrouwen op je omgeving door deze instabiele situatie.' Voor de activiteiten op locatie heeft Selma dan ook de beveiliging opgeschroefd. 'We maken plannen met de dag en kijken niet verder vooruit, omdat elke dag weer nieuwe verrassingen heeft. Het is daarom ook soms moeilijk om afstand te creëren van je werk, wat noodzakelijk is voor het artistieke proces.'

DE POPPEN AAN HET DANSEN Broer en zus Ouissi maakten de hedendaagse dansvoorstelling *Laaroussa*. Het is een van de vier voorstellingen die geselecteerd zijn voor het programma Ervaar daar hier Theater, dat het Nederlandse publiek wil laten kennismaken met niet of nauwelijks bekende theatertradities. *Laaroussa*, dat in het Berbers pop of bruid betekent, is

opgebouwd uit handbewegingen en lichaamshoudingen van Tunesische pottenbaksters. Handen hakken stenen, mengen kleurpigmenten en kneden klei. Al duizend jaar wordt deze traditie van poppenmaken doorgegeven van moeder op dochter. Het is een belangrijk onderdeel van de Tunesische cultuur geworden. 'Als voorbijgangers zagen we de vrouwen in hun huizen werken en werden direct gegrepen door de poëzie van hun houding. De bewegingen van de handen die de klei bewerkten, zag je in hun ruggen terugkomen. Ze ademen met deze bewegingen leven in de poppen in. Het was creatie in de puurste zin van het woord.' Selma en Sofiane Ouissi categoriseerden de bewegingen. En omdat de vrouwen niet konden lezen, creëerde het duo grafische symbolen en legde de bewegingssequenties vast als een partituur. 'Het geheel kreeg daardoor de dimensie van een lied. Een lied over aarde en grond. Wij hebben aan deze gebaren van onze voorouders structuur en muziek toegevoegd.'

ONRUST Het is niet vreemd dat de twee gefascineerd raakten door deze oorspronkelijke schoonheid van creatie. 'Er is lange tijd sprake geweest van deconstructie in Tunesië. Dat is op zich niet slecht, maar elk volk dat door een periode van reconstructie gaat, verlangt onbewust comfort. In deze tijden van politieke onrust is er absoluut behoefte om terug te gaan naar je roots. Het land is op zoek naar zichzelf.'

Drie jaar geleden startte het project dat achter de voorstelling *Laaroussa* schuilgaat. Selma en Sofiane verbleven regelmatig in het Tunesische dorp Sejnane om de bewoners en de kunstnijverheid van de pottenbaksters te leren kennen. Gepassioneerd vertelt Selma over de ontwikkeling van het project en het idee erachter om de economische situatie van de vrouwen te verbeteren. 'In Parijs vonden we een aarden pop die uit dit dorp kwam. Het kunstvoorwerp werd voor vele malen meer doorverkocht dan dat de vrouwen er zelf voor ontvingen. Bovendien werkte elke pottenbakster individueel in haar eigen huis en zagen zij elkaar als concurrentie. Door hen samen te laten werken, hebben wij geprobeerd hier verandering in te brengen.'

GEEN VOLKSDANS Ondanks dat ook volksdansen vaak gebaseerd zijn op dagelijkse bewegingen als vissen of zaaien van het land, valt *Laaroussa* niet onder deze categorie. Even stoort de Skype-verbinding met Tunesië. Bedachtzaam zegt Selma: 'In hedendaagse dans is het lichaam het subject, een idee. In volksdans is het lichaam een object gerelateerd aan economie,

erfenis, cultuur. Bovendien worden in de Tunesische traditionele folklore alleen de voeten en heupen gebruikt. Wij willen juist alleen laten zien hoe de handbewegingen effect hebben op het hele lichaam.' Het was aanvankelijk het idee om deze vrouwen zelf op het toneel te zetten, maar dat bleek niet haalbaar. 'De klei creëert de beweging. Het was voor de vrouwen onmogelijk om de bewegingen uit te voeren zonder klei. We hebben er daarom voor gekozen om het te filmen.' De choreografische film van de pottenbaksters uit Sejnane die ze samen met regisseur Cécil Thuillier maakten, was al eerder te zien tijdens de Triennale d'Art Contemporain 2012 in Parijs.

YIN EN YANG In de voorstelling zelf brengen Sofiane en Selma als dansers de beweging terug naar de kern. Al sinds het begin van hun carrière werken zij samen. 'Als dansers hebben we natuurlijk wel eens apart gewerkt, maar als makers altijd samen.' Ze lacht. 'We zijn twee lichamen met één hoofd. Of Yin en Yang. Als we apart werken vinden we niet dezelfde balans en harmonie.' In het choreografische materiaal dat ze maken, zie je het verschil tussen broer en zus Ouissi niet terug. Of toch wel. 'In onze bewegingsstijl zie je het mannelijke en vrouwelijke. Het is dus meer een sekse kwestie. Ik ben geneigd een beweging eerder rond te maken terwijl mijn broer eenzelfde beweging meer vanuit zijn rug maakt. Hij kiest vooral voor houdingen met de rug naar het publiek gericht, terwijl ik juist de voorkant wil laten zien.'

Selma is bescheiden over hun successen. Dat hun werk zowel in Europa als in Tunesië aansluiting vindt, komt doordat hun werk zich altijd focust op een opvallend onderwerp. Iets wat sterk in hun herinnering is gebleven of wat ze hebben meegekregen vanuit hun cultuur. 'We proberen zo veel mogelijk bij onze oorsprong te blijven. Misschien zorgt dit er wel voor dat je kunstwerken krijgt met diepte.' Het duo creëert niet om het creëren, maar alleen vanuit een diep verlangen om iets menselijks te delen, een passie. 'Dat zie je terug in ons werk. Ja, we zijn Tunesiërs en willen dat ook laten zien. Maar we zijn vooral mensen die, net als iedereen, in tijd en ruimte verbonden zijn en die altijd met de handen hebben gewerkt.' ■

Laaroussa van Sofiane en Selma Ouissi is van 20 maart t/m 2 april in diverse Nederlandse theaters te zien. Speellijst en informatie: www.ervaardaarhier.nl

Dans door!

Neem of geef een abonnement

Heb jij een passie voor dansen? Dan is *Dans Magazine* het tijdschrift voor jou. Van ballet, streetdance en flamenco tot moderne dans, hiphop en jazzdance.

Zes keer per jaar lees je over de nieuwste voorstellingen en festivals, interviews met dansers en choreografen, de achtergronden van de dans, portretten van nieuw talent, premières en nieuws. Laat je inspireren!

Wil je *Dans Magazine* cadeau geven, ga dan naar www.dansmagazine.nl

Ja, ik neem een jaarabonnement

met een eenmalige korting en betaal €27,50 (i.p.v. € 33,95)

Ik studeer aan een dansschool of dansacademie en betaal voor een jaar lang *Dans Magazine* slechts € 17,50

met een DVDpakket *Pina* en *Black Swan* en betaal € 33,95

Naam dansschool/academie

Naam

M / V

Adres

Postcode

Plaats

Telefoon

E-mail

Ik machtig *Dans Magazine/Virtùmedia* het abonnementsgeld jaarlijks van mijn rekening af te schrijven en ontvang € 1,- korting

Datum

Handtekening

Rekeningnr.